

בסיעתא דטימיא

שיעור שבועי

הגאון הגדול

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

פרשת פקד | 575

ה' בתמוז תשפ"ב

ניתן לשמוע בקו ישיר: 03-6171004

www.kolhalashon.com

גישה ישירה לשיעור במערכת קול הלשון

בלי לחפש ולדפדף בין השיעורים במערכת.
מתקשרים לקו קול הלשון במספרים הרגילים והישירים,
מקיימים מיד כוכבית * סולמית #
ואחריו את מספר השיעור 33431473 ולסיום סולמית #

פרשת בלק תשפ"ב

שיעור הגר"י זילברשטיין שליט"א ב"בית הכנסת המרכזי רמת אלחנץ"

לע"נ צדוק צאלח בן עובדיה ז"ל
לע"נ אברהם יצחק בן אליעזר מנחם ושרה ז"ל

ואפילו מצוה של דבריהם, לא ישמע לו". גם בנידון דידן, האב אומר לבנו לעבור על דברי התורה שאסרה לעשות ניחושים אלא לבטוח בהשי"ת, וממילא היה נראה שלא ישמע לו ויטוס.

הבאתי את השאלה לפני הגר"נ קרליץ זצ"ל, השיב: ידחה הבן את הטיסה, מכיוון, שההמנעות מלטוס, אינה מחמת הניחוש, אלא משום בריאות אביו, שבשל דמיונותיו הכוזבים נתקף בדאגות שווא, והבן דוחה את טיסתו מפני שרוצה שאביו לא יהא חרד לגורלו.

הסטיפלר והעכבר השיחור

נערכה חתונה, ולאחר החופה החתן והכלה נכנסו לחדר ייחוד. לפתע עבר ביניהם עכבר שחור גדול. הכלה נתקפה בפחד ואיבדה את עשתונותיה, היא ראתה בזה סימן לא טוב, שכביכול הזיווג הזה לא שלה. הכלה סירבה לצאת לאולם אל האורחים והחברות שחיכו לה. קראו לפסיכולוגית ששוחחה עמה, אבל שום דבר לא עזר, היא בשלה. אחד מהנוכחים העלה רעיון לקחת אותה אל הסטיפלר זצ"ל, למרות שאינו מקבל נשים, אבל זה היה ממש מצב של פיקוח נפש, והוא קיבל אותה. אמר לה הסטיפלר, מה שכולם אומרים לך שעכבר זה כלום, הם אינם צודקים, את צודקת. אבל את בוודאי מכירה את דברי חז"ל [במסכת שבת דף ק"ל]: בשעה שבני

להימנע מלטוס מפני שיעבר לפניו חתול שיחור

טיאלה :

ראובן נצרך לטוס למקומות שונים בחו"ל לצורך מסחרו. בכל פעם שעומד לפני טיסה, הוא מגיע אל בית אביו, כדי לקבל את ברכתו לנסיעה טובה והצלחה. באחת הפעמים כשהגיע ראובן לבית אביו להתברך לפני טיסה ממושכת למדינה רחוקה, ולאחר שבירך האב את בנו, ליווהו לעבר מכוניתו, ולפתע עבר חתול שחור ביניהם. האב נזעק ונתקף בבהלה. "אני מבקש ממך שלא לטוס, כי חתול שחור מביא מזל שחור". הבן ניסה להסביר לאביו כי אלו חששות של הבל, אך האב לא השתכנע ונותר בשלו: "חתול שחור מבשר רעות, אל תטוס".

וכאן הבן שואל: כיצד עליו לנהוג, האם מותר או רצוי לשמוע לדברי אביו, או שמא יטוס ולא יציית לדבריו ?

תשובה :

לכאורה האב מורה לבנו לעבור על האיסור של "לא תנחשו" [ויקרא י"ט, כ"ו]. וכתב בשו"ע [יו"ד סימן ר"מ סט"ו]: "אמר לו אביו לעבור על דברי תורה, בין מצות עשה בין מצות לא תעשה,

1 מבואר במסכת סנהדרין [סה:], (הובא ברש"י על החומש שם): "איזהו מנחש? זה הסומך על סימן שהוא שטות והבל, בלי טעם וסברא, שיועיל הדבר או יזיק. כגון מי שאומר, הואיל ונפלה פיתו מפיו (שמדמיין כי מורה הדבר על אבדן פרנסתו), או נפל מקלו מידו (שסובר כי כעת אין לו על מי להישען), צבי הפסיקו בדרך, נחש עבר מימינו (ומתיירא שמא יזדמן לו לסטים), או שועל עבר משמאלו (וחושב כי מורה הדבר שיפגע בו אדם רמאי) וכדומה. על כן לא ילך היום בדרך זו, או לא יתחיל היום במלאכה זו כי לא יצליח".

כיצד אפוא יוכל הכהן להודות לה' יתברך "שעשני כהן"? - על ידי שיברך בכל יום **"אשר קידשנו בקדושתו של אהרן"**... מלבד עצם קיום מצות נשיאת כפיים, יש ביטוי מיוחד של הודאה לקב"ה בברכת מצוה זו, ולא כדאי לכהן להחמיץ את הבעת התודה הזו. לכן אמרנו ליהודי, שכדאי מאוד להתאמץ כדי לברך את הברכה החשובה, ובכך יודה לקב"ה על מעלתו וחשיבותו ועל כך שרוממו הקב"ה וקידשו בקדושתו של אהרן הכהן, לפתוח ראשון ולברך ראשון ולהיות ראשון לכל דבר שבקדושה. (אגב, ניכר היה שהדברים נסכו ביהודי כוחות חדשים... הוא יצא מעודד ומחוזק, תוך כדי שאמר: "אתאמץ לשבח ולהודות להי"ת על הזכות הנפלאה להיוולד כנכדו של אהרן הכהן...").

יש להוסיף; שדברינו שייכים דווקא בזמן הזה, שהמזבח חרב בעוונותינו, אבל במהרה בימינו, כאשר יזכה הכהן לאכול מבשר הקרבנות (ותרומה וביכורים), הרי שהתזכורת המיוחדת הזו תתקיים בברכה על אכילתם, כפי שכותב הרמב"ם [הל' ביכורים פ"א ה"ב]: "כל כהן האוכל מתנה שיש בה קדושה, מברך אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וציוונו לאכול כך וכך"...

לסיכום: הכהן שנושא כפיו, מלבד עצם קיום המצוה, הוא מבטא גם בברכת "אשר קידשנו בקדושתו של אהרן", את ההודאה הגדולה לקב"ה על המעלות המיוחדות שהעניק לו, וקידשו להקדימו לכל דבר שבקדושה, כגון לעלות ראשון לתורה.

חידה: איך יתכן שיהיה אדם נאמן על דבר מסוים, אולם כאשר ישי עד כשיר המסייעו - אינו נאמן?

שיאלה:

הגמרא במסכת גיטין [סד:] מביאה את דעת רב המנונא, הסובר שאשה שאמרה לבעלה גירשתני - נאמנת. הטעם הוא; דחזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה. והני מילי, היכא דליכא עד דקא מסייע לה, אבל היכא דאיכא עד דקא מסייע לה מעיזה ומעיזה. דהיינו, כאשר יבוא אדם נוסף ויעיד כדברי האשה שגירשה בעלה, כעת

ישראל לא רצו לעלות לארץ ישראל הבטיח הקב"ה שלא תהיה שום חופה ללא תגרה, חייבת להיות איזו מחלוקת בחופה. היות וכך כתוב שאין כתובה בלי תגרה, וכנראה ההורים שלך ושל החתן מאוד עדינים וכלל לא רבו על שום דבר, ואף את עם החתן לא הייתה שום תגרה ביניכם, היו צריכים משמים לעשות משהו, ולכן הביאו את העכבר הזה שהוא זה שיצור מהומה ומעין תגרה. בדברים אלו נחה דעתה של הכלה והכל בא על מקומו בשלום. זוהי כוחה של תורה וקדושה. הסטיפלר מלא עם תורה, חכמה וקדושה, מצא את המילים הנכונות להפיס את דעתה של הכלה.

הכהן ביקש שלא לישא כפיו, עקב הקושי הכרוך בקיום המצוה

שיאלה:

הגיע אלינו כהן מבוגר וסיפר: "כל ימי הקפדתי מאוד על קיום מצות נשיאת כפיים, ובירכתי את ישראל באהבה ובשמחה. אך לאחרונה, לאור חולשתי הגדולה, מאוד קשה לי לקיים את המצוה..."

היהודי שאל האם יוכל לקבל "היתר" לצאת חוץ לבית הכנסת לפני ברכת הכוהנים, כי כאמור קשה לו מאוד לישא את כפיו?

תשובה:

השבנו: כל איש ישראל צריך להודות לה' יתברך מידי בוקר על היותו יהודי: "ברוך שלא עשני גוי", "שלא עשני עבד" וכו'. אמנם, יהודי שזכה להימנות על שבט משרתי ה' העוסקים בעבודתו, צריך "הודאה" נוספת ומיוחדת, לכך שהבדילו הקב"ה מעדת ישראל, וקרב אותו אליו לעבוד את עבודתו ולעמוד לפני העדה לשרתם. הרי הכהן זכה למעלה מיוחדת משאר ישראל, כדכתיב "וקדשתו" - הקדימו לכל דבר שבקדושה, כגון לעלות ראשון לתורה [משנ"ב קל"ה ט']. על כך שזוכה הכהן שמעלים אותו ראשון לתורה (לעומת ישראל שפעמים זוכה לעלות רק לעיתים רחוקות), בוודאי שצריך לומר לה' יתברך תודה רבה בכל יום.

לשוכר וכו', משמע דאם השלים התנאי מדינא אין צריך להחזיר¹.

(ב) יתכן שמה שטוענת האשה לא ידעתי שהעדות שלך תקלקל לי... אין זו טענה, כי היה לה ללמוד או לברר את העניין. וכמו שמצינו בפרשת וירא שטען אבימלך: 'הגוי גם צדיק תהרוג... בתום לבבי ובניקיון כפי עשיתי זאת' [בראשית כ', ד'-ה'], ומבואר במסכת בבא קמא [צ"ב]. שהשיב לו הקב"ה: "אין ממש בדברך וראוי אתה להיהרג, משום שנהגת בחוסר דרך ארץ, ואף אם לא למדת, מכל מקום, בן נח נהרג על שהיה לו ללמוד ולא למד". ומבואר ששגגת לימוד נחשבת לפשיעה.

וכן נאמר בפרשת בלק [במדבר כ"ב, ל"ד]: "וַיֹּאמֶר בִּלְעָם אֶל מִלָּאךְ ה' חָטָאתִי כִּי לֹא יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה נֹצֵב לְקַרְאֹתִי, וְכַתֵּב הַשֵּׁל"ה [בלק, דרך חיים תוכחת מוסר]: "חטאתי כי לא ידעתי - לכאורה קשה, אם לא ידע אם כן מה חטא? - אלא האדם, מה שהיה ראוי לו לידע ולהבין ולא ידע, הוא חייב בדבר, כי על כן נתן לו השם יתברך השכל להשכיל ולהבין. גם בכאן בלעם היה לו להבין כי לא לחנם עשתה האתון כך. והעיקר כי האדם מועד לעולם בין ער בין ישן [ב"ק כ"ו.], כי תמיד צריך להשכיל ולהבין". ועוד כתב: [יומא, דרך חיים תוכחת מוסר]: "חטאתי כי לא ידעתי - כלומר, חטאתי שלא ידעתי, שהיה לי לידע ולהתבונן זה מעצמי. ומזה ילמד האדם, לתת לב להתבונן תמיד. ובדבר שהיה לו לידע ולא ידע, אז השוגג כמזיד".

ואם כן אין מקום לטענת האשה "לא ידעתי", כי היה לה ללמוד ולבדוק. אך עדיין יש להסתפק האם טענה זו נכונה גם ביחס לאשה, שאולי עליה לא שייך לטעון מדוע לא למדת...²

יהיה לה את האומץ והעזות לטעון כנגד בעלה שגָרְשָׁה, ולכן אין החזקה קיימת במקרה זה. וכך נפסק בשולחן ערוך [אבה"ע סימן י"ז ס"ב].

יש לשאול: אשה שלא ידעה דין זה, ולפני בואה אל בית הדין לטעון כי בעלה גָרְשָׁה, הלכה ושכרה עד שיעיד שבעלה גָרְשָׁה. הַעֲד עשה כדבריה, ולבסוף היא גילתה, שלא רק שעדותו לא סייעה לה, אלא אדרבה, בגלל עדותו, הפסידה... כעת היא טוענת שלא מגיע לו שכר, כי מדובר ב"מקח טעות", שכן "אילו ידעתי שיש לי כאן טעות מעיקרא, ושהעדות הזו תגרום שאפסיד, בוודאי שלא הייתי שוכרת אותך...".

האם טענה זו של האשה מתקבלת?

תשובה:

נראה שקיימות ב' סיבות שהאשה צריכה לשלם את שכרו של העד:

(א) השוכר השלים את מלאכתו, ועל כך יש לשלם לו גם במקרה שנשכר לשם עשיית עבירה, וכפי שכתב 'נתיבות המשפט' [סימן ט' סק"א]: "יש להסתפק בשוכר עדות שקר והעיד לו, אם חייב להחזיר (את השכר) כשיתבענו, כמו בריבית ובשוחד. ונראה דאין חייב להחזיר, דדווקא בריבית ושוחד דאמר רחמנא לא תיקח, ומאי דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד לא מהני... מה שאין כן בשוכר עדי שקר, דלא כתב רחמנא לאו על הלקיחה, רק שלא להעיד שקר, וְדָמִי לאתנן, שנותן שכר בעד ביאה אסורה שאין צריך להחזיר. קצת ראייה מהא דמסכת ראש השנה [כ"ב: ברש"י ד"ה מאתים זוז] וזה לשונו: "ותהא רשאי לעכבן ואף על פי שלא השלמת תנאי שלך

2 וראה עוד ש"ך [חו"מ סי' כ"ה סק"א]: שדן אודות דיין שטעה בדבר משנה, וגם נשא ונתן ביד, כלומר האכיל לכלבים את ממון בעל הדין שחוייב, וכתב וז"ל: "כתבו הבעל המאור והרשב"א בתשובה וז"ל, טעה בדבר משנה, אפילו נשא ונתן ביד והאכילה לכלבים ואי אפשר להחזיר, פטור (הדיין) לשלם אפילו אינו מומחה, אפילו למאן דדאין דינא דגרמי, ומשום פשעוּתא דבעל דין נגעו בה, דכל טועה בדבר משנה דבר ברור הוא, והוה לי (לבעל דין) לשיוּלִי ולגלוּי טעותיה ולא הוה ליה למיסמך עליה". הרי לנו שבעל דין צריך לשאול ולברר היטב את דינו, ואפילו אם הדיין פוסק נגדו עליו לבדוק שמא טעה, ואם לא עשה כן, פשע, ואין לו תביעה על הדיין (לכאורה לא מצינו בדין זה חילוק בין איש לאשה...).

זה כך, שימסור את שם האדם שמסר לו, ורק אז יוכל להפטר. עמדו לפניו שתי אפשרויות, או לשבת בכלא שנים רבות על סחר בסמים, או שילשין על אביו ויגלה שהוא זה שמסר את החבילה, וכך ינקה את עצמו מחשד, אך כמובן שמיד השלטונות בארה"ב יעצרו את אביו ויענישו אותו בחומרה רבה. מה יעשה?

תשובה:

אין היתר להלשין על אביו ולהשליכו לכלא, כי אמרה התורה "ארור מקלה אביו" [דברים כ"ז ט"ז], ומקלה הוא מלשון קלון. אם כן כיצד יוכל הבן להסגיר את אביו ולהכניסו לבית האסורים? ואף על פי שאב זה חוטא ופושע, מכל מקום לא מצינו היתר לבזות אב כזה.

אביו מסר לו חבילה להעביר והסתבר שהיו בה סמים

סיאלה:

אבא מסר לבנו בא"י חבילה שיעבירה לארה"ב לאדם פלוני, ואמר לו שישמור עליה היטב כי יש בה סחורה מאד יקרה. הבן מאד שמח לקיים מצוות כיבוד אב, אך כשהגיע לארה"ב, אנשי הביטחון ערכו בדיקה בחפציו ופתחו את החבילה, והתברר שהיא מכילה סמים מסוכנים. הבן אמר שהחבילה איננה שלו אלא משהו מסר לו להביאה ארצה, אמרו לו החוקרים שאם אכן

להזכירכם, השיעור הבא יתקיים בעז"ה ביום ב', י"ב תמוז תשפ"ב,
בבית הכנסת המרכזי ברמת אלחנן בשעה 20:00. תפילת ערבית בשעה 19:40.

**ייטיר בוח גדול למערכת קול הלשון ולראשיה,
על העברת השיעור באיכות מופלאה.**

ניתן להאזין לשיעור בשידור חי מקול הלשון במס' טל' 03-6171004